

Zoeken naar nieuwe woon- en werklocaties

Arno Bouwman, Astrid Bräuer en Rienk Kuiper
Planbureau voor de Leefomgeving

Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) heeft in beeld gebracht waar het Rijksbeleid ruimte biedt voor nieuwe woon- en werklocaties. De Randstad blijkt nog maar weinig gebieden te hebben zonder beleidscategorieën die randvoorwaarden stellen aan verstedelijking. Alleen de Bollenstreek en Almere bieden nog flink de ruimte. Elders in het land zijn meer bouw mogelijkheden buiten de stad.

Het toenmalige Milieu- en Natuurplanbureau – dat in mei 2008 met het Ruimtelijk Planbureau is samengevoegd tot het Planbureau voor de Leefomgeving - heeft in 2007 het rapport 'Nederland Later' uitgebracht. Dit verkent ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden van Nederland voor de langere termijn (2040). Tijdens presentaties bleek bij beleidsmakers behoefte aan meer inzicht in de mate waarin beleidscategorieën randvoorwaarden stellen aan verstedelijking. Dit artikel laat zien waar zoekruimte is voor nieuwe uitleglocaties voor wonen en werken, gegeven het Rijksbeleid.

De beleidskaarten die in deze analyse zijn gebruikt, waren een deel van de input voor Nederland Later.

Maar dit zijn géén uitkomsten over verstedelijkingsmogelijkheden die uit de scenario's van Nederland Later afkomstig zijn. In die scenario's zijn namelijk allerlei gewichten aan beleidskaarten toegekend, en is ook gebruik gemaakt van kaartmateriaal zonder beleidsstatus. Het is ook geen analyse van nieuwbouwlocaties, omdat daarbij - naast deze beleidsruimte - nog heel veel andere factoren een rol spelen. Wat deze kaarten laten zien, is puur de ruimte die er vanuit het beleid bestaat, zonder eigen interpretatie.

Verdichtingsruimte binnen bestaand bebouwd gebied - die in het beleid ook een belangrijke rol speelt - is niet in beeld gebracht.

De beleidscategorieën uit het Rijksbeleid zijn weergegeven op drie deelkaarten (figuren 1, 2 en 3) en een combinatiekaart (figuur 4). De deelkaarten geven de harde en minder harde beleidscategorieën weer vanuit milieu, natuur & landschap en water (tabel 1 geeft een overzicht van de beleidscategorieën binnen deze drie thema's). In de combinatiekaart zijn deze over elkaar heen gelegd. De harde beleidscategorieën liggen 'bovenop', te beginnen met milieu, en vervolgens water en natuur & landschap. Binnen het 'witte' gebied dat overblijft, zijn vervolgens de gebieden met minder harde beleidscategorieën aangegeven. De kaarten geven Rijksbeleid weer. Vanzelfsprekend bieden provincies en gemeenten ook de nodige kaders voor verstedelijking.

De combinatiekaart (figuur 4) laat zien dat er binnen de Randstad nog maar weinig gebieden zonder randvoorwaarden zijn. De belangrijkste zijn de Bollenstreek en Almere, en voorts enkele kleinere gebieden (Schalkwijk bij Utrecht, tussengebied Rotterdam-Den Haag) en slechter bereikbare gebieden zoals Noord-Holland benoorden het Noordzeekanaal en Voorne-Putten. Dat betekent overigens niet dat elders geen mogelijkheden voor verstedelijking zijn. Gebieden met randvoorwaarden vanuit milieu liggen vaak in en rond de steden.

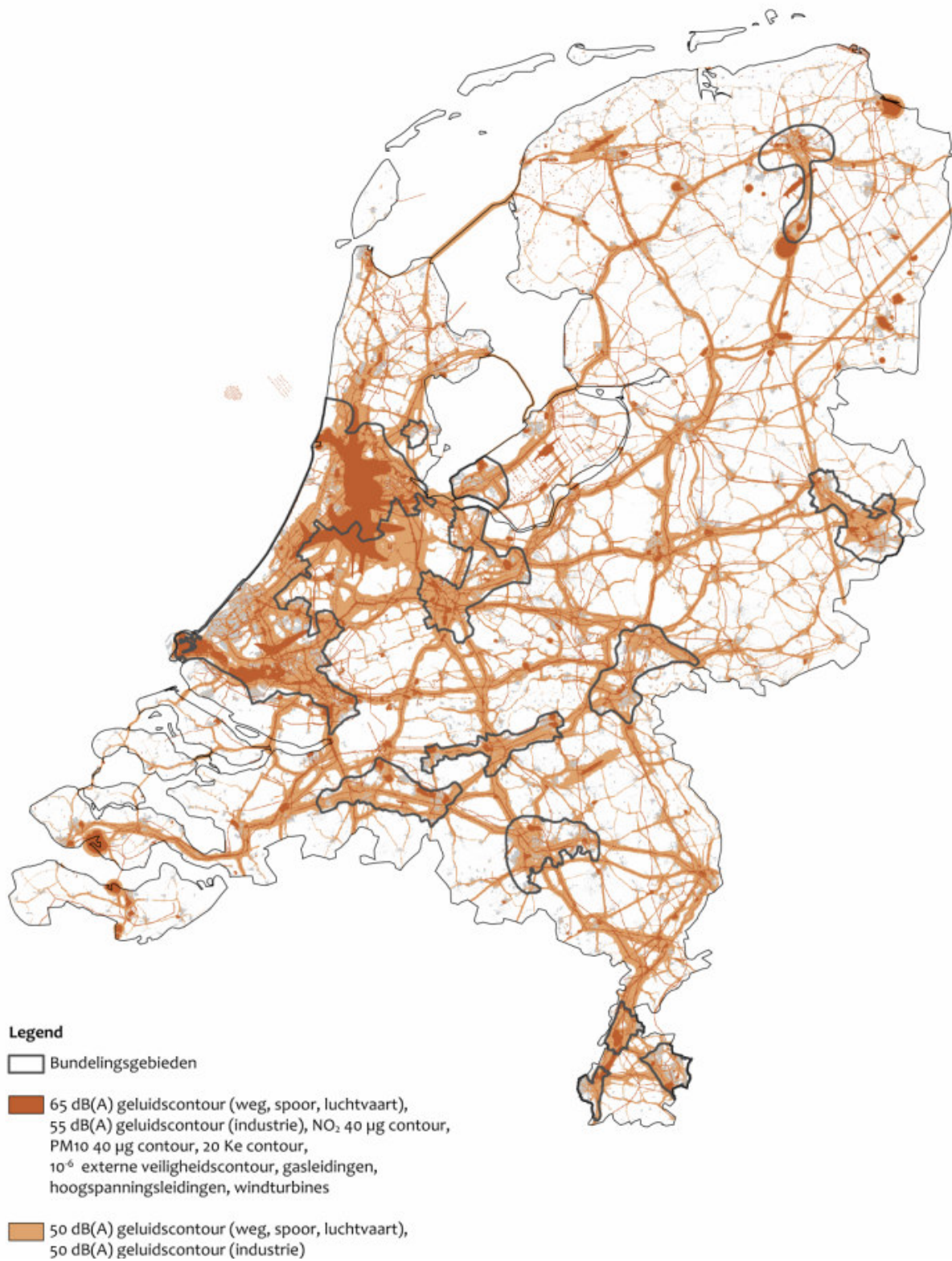
Buiten de Randstad is het beeld diverser. Rond Eindhoven en Helmond stelt het Rijksbeleid ook veel randvoorwaarden; elders zijn meer 'witte' gebieden te zien.

Met behulp van de Nieuwe Kaart van Nederland (versie mei 2009) is gekeken naar plannen die bestaan voor wonen, werken, verblijfsrecreatie, en verkeer. Het betreft hier alle plannen (beleidsmatig hard en zacht) waarvan een oppervlakte bekend is. Vervolgens is gekeken naar de overlap met beleidscategorieën die randvoorwaarden stellen aan verstedelijking. Van al deze plannen is (naar areaal) 22% gelegen in gebieden met harde beleidscategorieën voor milieu, water en/of natuur & landschap. Hierbij gaat het bij 20% om natuur & landschap, 7% om water en 61% om milieu. De resterende 12% ligt in een gebied met een combinatie van

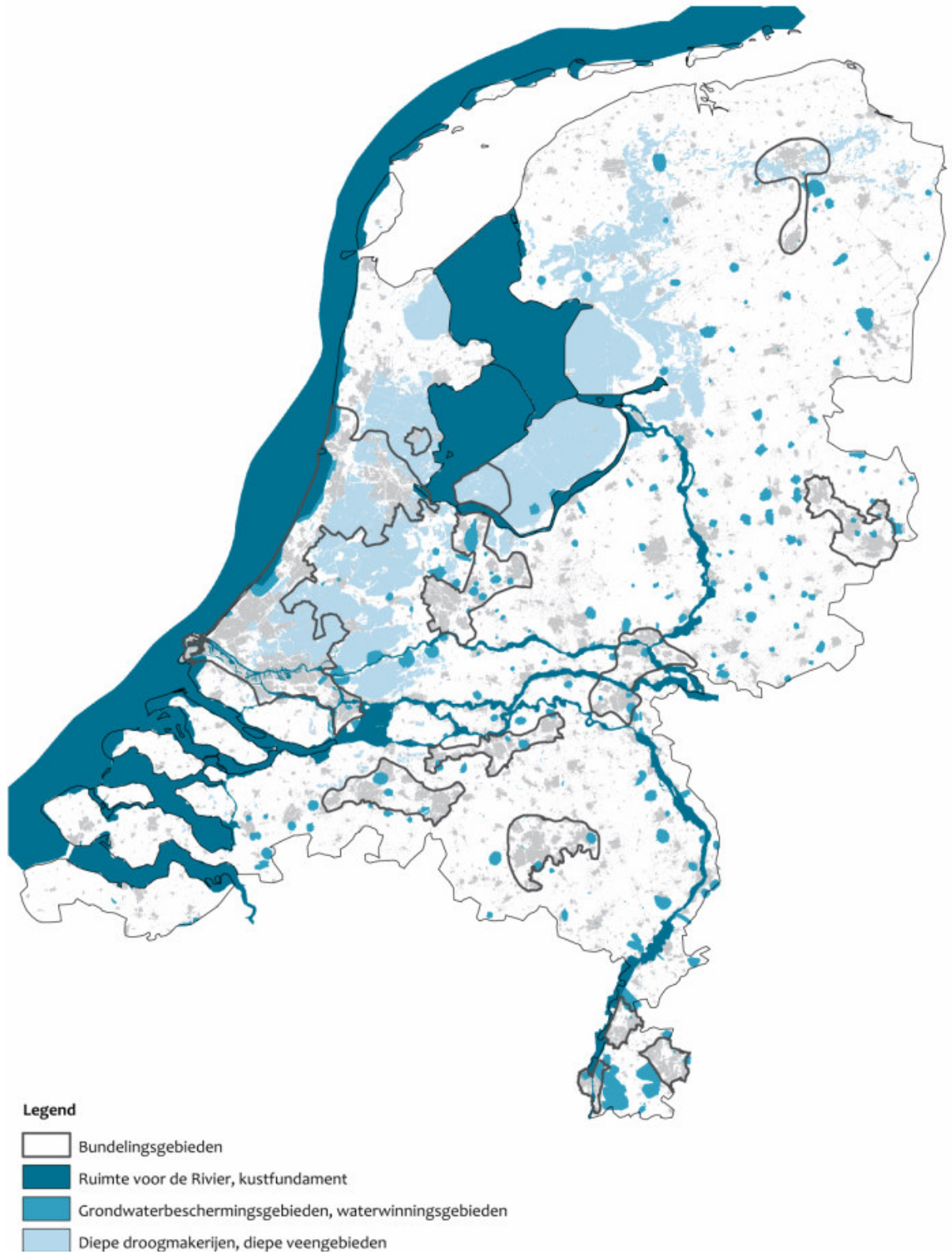
deze beleidscategorieën. Ruim de helft van de plannen is gelegen in gebieden met minder harde randvoorwaarden.

Tabel 1 – Overzicht randvoorwaarden vanuit Rijksbeleid aan verstedelijking

	Harde beleidscategorieën	Minder harde beleidscategorieën	Zachte beleidscategorieën
Milieu	65 dB(A) geluidscontour (weg, spoor, luchtvaart) 55 dB(A) geluidscontour industrie NO ₂ 40 µg contour PM10 40 µg contour 20 Ke contour 10 ⁻⁶ externe veiligheidscontour gasleidingen hoogspanningsleidingen windturbines		50 dB(A) geluidscontour (weg, spoor, luchtvaart) 50 dB(A) geluidscontour industrie
Water	Ruimte voor de Rivier Kustfundament	Grondwaterbeschermingsgebieden Waterwinningsgebieden	Diepe droogmakerijen Diepe veengebieden
Natuur en landschap	Natura 2000 Ecologische Hoofdstructuur Natuurbeschermingswetgebieden Gebieden met concentratie aan Europees beschermde soorten (kaart PBL) Rijksbufferzones Groen om de stad (RODS)	Nationale Landschappen	

Figuur 1 Beleidsruimte voor wonen en werken binnen Rijksbeleid op milieugebied

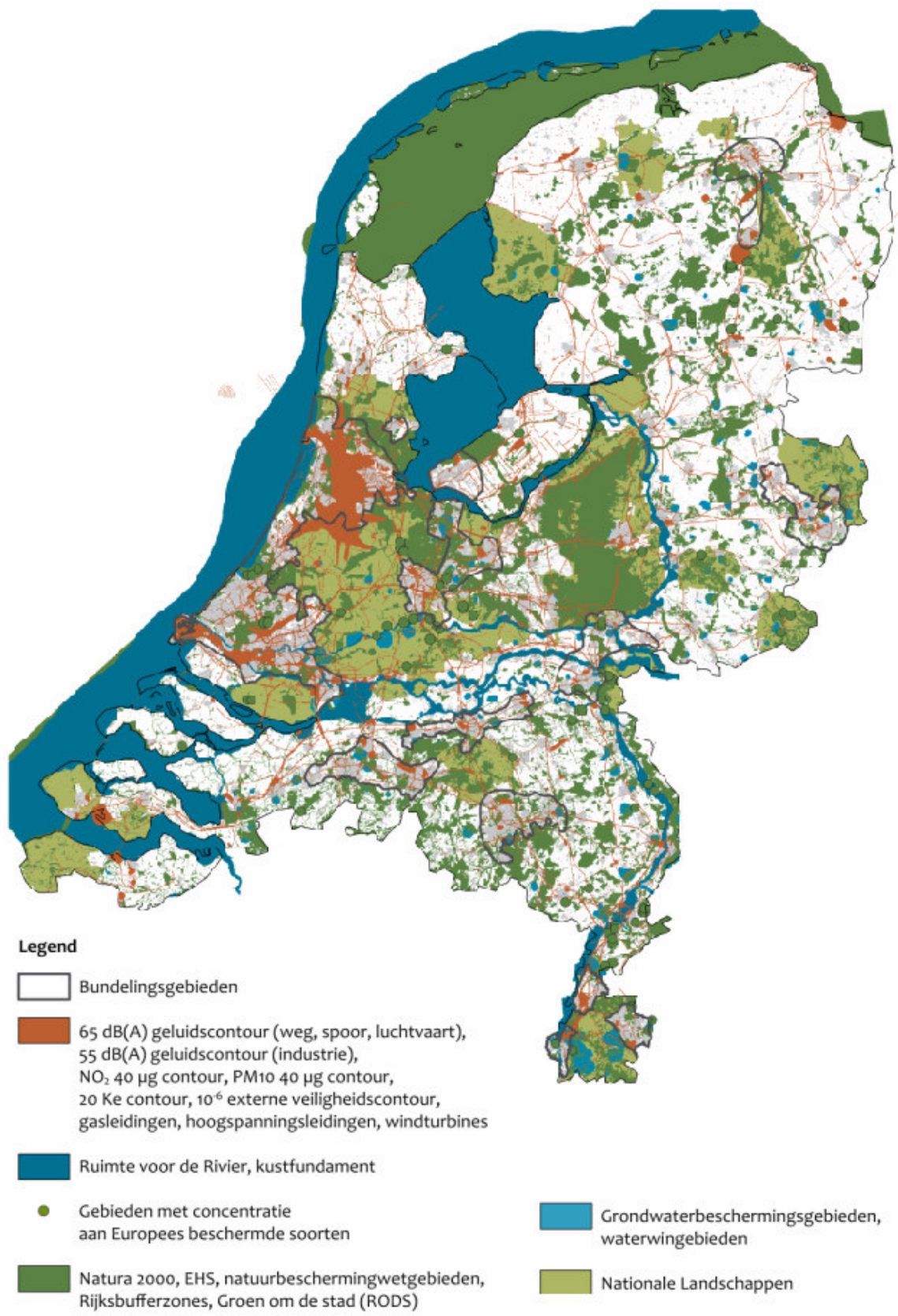
Figuur 2 Beleidsruimte voor wonen en werken binnen Rijksbeleid op gebied van water

Legend

- Bundelingsgebieden
- Gebieden met concentratie aan Europees beschermde soorten
- Natura 2000, EHS, natuurbeschermingwetgebieden, Rijksbufferzones, Groen om de stad (RODS)
- Nationale Landschappen

Figuur 3 Beleidsruimte voor wonen en werken binnen Rijksbeleid op gebied van natuur & landschap

Figuur 4 Combinatiekaart; beleidsruimte voor wonen en werken binnen Rijksbeleid